

Talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinta

Kaupunginhallitus 06.02.2024 § 39

Valmistelu- ja lisätiedot

vt. kaupunginjohtaja Fredrick von Schoultz, vs.
apulaiskaupunginjohtaja Pekka Söyriä, rahoitusjohtaja Henrik
Rainio, henkilöstöjohtaja Anu Kalliosaari, sivistysjohtaja Sari
Gustafsson, kaupunkikehitysjohtaja Dan Mollgren,
etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Porvoon kaupungin talous on vielä ollut vahva, mutta seuraavien vuosien aikana kustannusten kasvu ja samanaikainen tulojen väheneminen asettavat selkeitä rajoitteita kaupunkiorganisaation toiminnalle. Se edellyttää palvelujen priorisointia, muutoskyvykkyyttä, prosessien sujuvoittamista, digitalisaation ja eläköitymisten hyödyntämistä, keskeisten osaamistarpeiden tunnistamista ja nykyisen henkilöstön osaamisen laajentamista.

Porvoon kaupungin talous on heikkenemässä tulevina vuosina, kun valtion koronatuotet sekä sote-uudistukseen liittyvät kertaluonteiset verotulot ovat jääneet pois ja yhteisöveron tuotto ei ole kasvanut ennakoitusti. Samanaikaisesti valtionosuuksia ollaan leikkaamassa kunnilta merkittävästi vuodesta 2025 alkaen.

Käytännössä koko kuntakentän talouden näkymät ovat heikentyneet tuleville vuosille. Porvoon kaupungin talouden näkymät ovat verokkikaupunkia paremmat, mutta myös Porvoossa on tarpeen laatia talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelma tuleville vuosille, kuten talousarvion 2024 sitoviin tavoitteisiin kirjattiin. Tämä on erityisen tärkeää, koska Kokkonniemen liikuntakeskuksen ja joukkoliikenneuudistuksen myötä kaupungin tiettyjä palveluita ollaan vahvistamassa.

Porvoon kaupungin talouden näkymiä vuosille 2024-2027 on talousarvion hyväksymisen jälkeen tarkennettu viimeisimpien tietojen ja arvioiden perusteella. Kaupungin talouden ennakoitaan ilman sopeutustoimia olevan alijäämäinen kaikkina kyseisinä vuosina. Alijäämä vuosina 2024-2025 on vielä kohtuullinen kaupungin talouden kokonaisuus ja aiempien vuosien kertyneet ylijäämät huomioiden, mutta erityisesti kehitys vuosina 2026-2027 on huolestuttavaa. Yhteensä kaupungin alijäämäksi arvioidaan kumulatiivisesti noin 37 miljoonaa euroa vuosina 2024-2027, mikä vastaa noin 3,5 % kaupungin käyttötalousmenoista.

Talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinnan lähtökohtana toimii seuraavat linjaukset:

1. Talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman tavoitteena tulee olla, että ennakoitu kaupungin alijäämäkehitys katkaistaan, ja talous saadaan tasapainoon suunnitteluvuosien aikana. Tavoitteena on sopeuttaa kaupungin taloutta neljän vuoden

aikana yhteensä 37 miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 3,5 prosenttia kaupungin käyttötalousmenoista. Ohjelma koskee kaikkia kaupungin toimialoja sekä liikelaitoksia.

2. Ensisijaisesti haetaan rakenteellisia ratkaisuja ja tuottavuustoimenpiteitä, jotka heikentävät kaupungin tuottamien palveluiden laatua mahdollisimman vähän.
3. Taloutta tasapainotetaan laajaa keinovalikoimaa hyödyntäen: toimintamenoja ja investointeja karsitaan, toimintatuottoja pyritään kasvattamaan, kertaluonteisia käyttöomaisuuden myyntejä toteutetaan ja tarvittaessa tarkistetaan kunnallis- tai kiinteistöveroprosentteja.
4. Henkilöstömenoja pyritään alentamaan ennusteeseen verrattuna suunnitteleamalla työn tekemisen tapoja uudelleen ja hyödyntämällä vaihtuvuutta ja eläköitymisiä. Samalla tarkastellaan vuonna 2023 voimaan tulleen organisaatiouudistuksen toimivuutta ja tehdään tarvittaessa siihen muutoksia. Talouden tuottavuus- ja tasapainottamistoimenpiteet pyritään saavuttamaan ilman henkilöstön lomautuksia tai irtisanomisia. Porvoon kaupunki haluaa jatkossakin olla vetovoimainen ja kilpailukykyinen työnantaja.
5. Ohjelma viedään valtuuston päätettäväksi toukokuussa 2024, jonka jälkeen vuoden 2025 talousarviokehys annetaan ohjelman mukaisesti. Lautakuntien ja johtokuntien tulee hyväksyä omat esityksensä 15.3.2024 mennessä.
6. Valmistelussa on kuultava laajasti henkilöstöä, vaikuttamistoimielimiä, kaupungin asukkaita ja muita sidosryhmiä.

Liite: esitys talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinnasta.

vt. Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää käynnistää tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinnan siten, että ohjelma saadaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi toukokuussa 2024. Ohjelman valmistelussa noudatetaan edellä pykälätekstissä mainittuja linjauksia.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti käynnistää tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman laadinnan siten, että ohjelma saadaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi toukokuussa 2024. Ohjelman valmistelussa noudatetaan pykälätekstissä mainittuja linjauksia.

Valmistelu- ja lisätiedot
sivistysjohtaja Sari Gustafsson, hallintopäällikkö Mervi Tuominen,
perusopetus- ja lukiokoulutusjohtajat Jari Kettunen ja Rikard
Lindström, varhaiskasvatusjohtaja Leila Nyberg,
etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Porvoon kaupungin talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelman laadinta painottuu vuosille 2024–2027, mutta on huomioitavaa, että osa kasvun ja oppimisen toimialan tavoitteista siirtyy tai jatkuu väistämättä ajanjakson jälkeisiin vuosiin. Tähän vaikuttavina tekijöinä on ennuste lapsimäärän vähenemästä pitkällä, jopa vuoteen 2040 ulottuvalla aikajänteellä sekä tulevan palveluverkkoratkaisun toimenpiteet.

Kasvun ja oppimisen toimiala toimii suurelta osin lakisääteisiä, normiohjattuja palveluita tuottavana toimialana. Palvelujen tuottamisen tapoihin ja toimintamalleihin voidaan kuitenkin kaupunkikohtaisesti vaikuttaa paljonkin. Lukuvuosittain toimivana toimialana vuosittainen säästöpotentiaali toteutuu täysimääräisenä vasta toimintojen aloittamista seuraavana vuonna, kahden lukuvuoden aikana.

Tulevien vuosien kulujen kasvua voidaan kasvun ja oppimisen toimialalla hillitä erilaisin rakenteellisin toimenpitein palvelun laatua laskematta. Toimenpiteiden toteutuminen edellyttää rakenteellisia ratkaisuja mm. palveluverkkoon, oppilaaksiottoalueisiin ja muihin toiminnan toteuttamisen puitteisiin. Resurssit kouluille jaetaan tuntikehyspäättöksen perusteella ja pohjana jakamiselle on ryhmien ja sitä kautta tarvittavan henkilöstön määrä. Oppilaiden opetustuntimääriin mahdollisia uudelleenjärjestelyjä ei näin ollen kohdenneta.

Palveluverkon tehokkuuden parantaminen tuottaa rahallista säästöä pitkällä aikavälillä jopa 1–2 miljoonaa euroa vuosittain. Säästöä palveluverkkoa supistamalla syntyisi tilakustannuksien lisäksi henkilöstökustannuksista ja tarvittavien tukipalveluiden käyttöön liittyen. Palveluverkon yhteydessä on hyvä tarkastella myös yksiköiden aukioloaikoja palvelun taloudellisen tuottamisen näkökulmasta.

Isona tarkasteltavana kokonaisuutena talouden tuottavuus- ja tasapainottamisohjelmassa on toimialan kaikkien tukipalveluiden kokonaisuus: ateria- ja puhtauspalvelut, ict-palvelut, tarvikkeet ja materiaalit sekä koulukuljetusten kokonaisuus. Pienillä eri palveluiden hintaan tai palvelutasoon tehtävillä muutoksilla on laaja vaikutus suuren oppilasmäärän vuoksi, puhuttiin sitten ateriahinnan pienestä leikkaamisesta, siivoustason pienestä laskusta, kone-, järjestelmä- tai materiaalihankintaan liittyvistä pohdinnoista tai koulukuljetusperiaatteiden tason laskusta lakisääteisiin rajoihin.

Toimialan henkilöstömäärän ollessa laaja on eläköityviä henkilöitä vuosittain jopa parikymmentä. Ennakoidun lapsimäärän vähenemisen vuoksi ja rakenteellisten ratkaisujen myötä on mahdollista hyödyntää eläköitymiset tulevana vuosina joko

työnkuvien muokkaamiseen tai henkilöstömäärän vähentämiseen. Henkilöstövaltaisella toimialalla myös työhyvinvointiin satsaaminen voisi vähentää sairauspoissaoloja ja tuoda sitä kautta helposti isojen summien säästöpotentiaalin.

Tulojen lisäämisen keinoja toimialalta löytyy vain vähän. Tilojen vuokraaminen ulkopuolelle, kuntalaisille tai hyvinvointialueelle, tuottaa vain pieniä summia, samoin kuin mahdolliset yhteiset palveluntuottajajärjestelyt lähikuntien kanssa.

Liitteet:

Kasvu ja oppiminen Talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelma 2024-2027 toimenpiteet

Kasvu ja oppiminen Talouden ja tuottavuuden toimintaohjelma

Sivistysjohtaja

Kasvun ja oppimisen lautakunta hyväksyy omien palvelualueiden osalta toimialan tuottavuuden ja talouden tasapaino-ohjelman 2024-2027 ja lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle huomioitavaksi kaupungin tuottavuuden ja talouden tasapaino-ohjelmassa 2024-2027.

Koska toimiala ei pääse asetettuun tavoitteeseen aikataulun puitteissa, jatkuu toiminnan suhteuttaminen lapsimäärän laskiessa vielä 2030 -luvulla. Kasvun ja oppimisen toimialan käyttömenojen vähentäminen edellyttää rakenteellisia ratkaisuja toteutuakseen tarkoituksenmukaisesti. Esitetyt toimenpiteet on suunniteltu toteutettavaksi siten, että lasten saama palvelutaso ei heikkene.

Pykälä tarkastetaan heti.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti hyväksyä omien palvelualueiden osalta toimialan tuottavuuden ja talouden tasapaino-ohjelman 2024-2027 ja lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle huomioitavaksi kaupungin tuottavuuden ja talouden tasapaino-ohjelmassa 2024-2027 seuraavin muutoksin:

Lautakunta täydensi yksimielisesti päätöstekstiä seuraavasti:
"Rakenteellisiin muutokseen liittyvät päätökset tehdään erikseen kouluverkkoselvityksen yhteydessä".

"Hallintorakenteen ja tukipalveluiden osalta tulee löytää vielä säästöjä".

Lautakunta päätti yksimielisesti muuttaa esitystä siten, että 1-2 luokkalaisilla pysyy 3 kilometrin raja koulukuljetuksissa.

Tuula Martin esitti Johanna Aaltosen kannattamana, että harrastusmallin kuljetukset säilyvät. Lautakunta päätti äänestyksen jälkeen äänin 9 (Hanna Lönnfors, Kari Pauloaho, Tommi Kanon, Sanna Kivineva, Malin Lönnroth, Jeanette Broman, Oscar Lökfors, Asko Laaksonen, Nikolai von Veh) - 2 (Johanna Aaltonen, Martin Tuula) hylätä muutosesityksen.

Tuula Martin esitti Johanna Aaltosen kannattamana, että kouluruoan annoshinta pysyy ennallaan. Lautakunta päätti äänestyksen jälkeen äänin 7 (Kari Pauloaho, Tommi Kanon, Sanna Kivineva, Malin Lönnroth, Jeanette Broman, Oscar Lökfors, Asko Laaksonen) - 4 (Hanna Lönnfors, Johanna Aaltonen, Martin Tuula, Nikolai von Veh) hylätä muutosesityksen.

Koska toimiala ei pääse asetettuun tavoitteeseen aikataulun puitteissa, jatkuu toiminnan suhteuttaminen lapsimäärän laskiessa vielä 2030 -luvulla. Kasvun ja oppimisen toimialan käyttömenojen vähentäminen edellyttää rakenteellisia ratkaisuja toteutuakseen tarkoituksenmukaisesti. Esitetyt toimenpiteet on suunniteltu toteutettavaksi siten, että lasten saama palvelutaso ei heikkene.

Pykälä tarkastettiin heti.